

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

נגיליון, "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש העורך את מדורו, "הנידון" לאופציות המילחמה והשלום של נמאל עבד-אלנאצר. המערכת סברה שבמהלך השנה - 1956 - תפרוץ מלחמה, כפי שאכן קרה במציאות. כמדור "במרחב" פורסמו בהרחבה זכרונותיו של מייסד הלגיון הטריטוריאלי ומפקדו, ג'וזף באגוט גלאב, שנודע יותר כגלאב פחה, תחת הכותרת, "לגיון גידולתי ורוממתי". במדור המדע - סיפורם של מדענים שחדרו לחיק הטבע השומם, תחת הכותרת, "הירי שגנו אוצרות כנגב". כתבו המשוטט של השבועון באירוניה,

עמוס קינן, הביא מהווי הישראליים בפאריס, תחת הכותרת, "מה נשתנה בפאריס". מדור הקולנוע תיאר את סיפור אהבתה של הכוכבת גרייס קלי לנסיך רנייה ממזאנקו, תחת הכותרת, "הוד מעלתה, גרייס". בשער הגיליון: כוכבת קולנוע גרייס קלי.

* חבד'ן של אורי אילן * מיסיפורי חיי גיאבר מעדי *

צייד'י חברה קדישא * הצנזור חוגג

העם

איש השבוע

וככה - בפתאום, במחי! - נופל ונגלם החיץ. רקט זמננו גלוי-פנים ונגוה-פעת ומרצועת-החוף הזאת, לרגע קט, פקוחי עיניים, רואים אנחנו את תוכו, את משמעו, את מחירו.

במילים אלה הספיד נתן אלתרמן את הצעיר שצילו היה פרוש על שבע הפסח של תשט"ז. שעה שארבעת החיילים שהיו שבויים שוחררו השבוע (יחד עם אורח אחד) וחייבו אל הארץ הישראלית מעל עמודי העיתונים ביום שיבתם למולדתם, הצדיע הקורא בליבו לאיש החמישי. שלא חזר: אורי אילן, שהתאבד בכלא דמשקאי והצמיד לגופו פיתקה שזעקה: "לא בודתי!"

מבויישים ומעוררים. היה זה סמלי שהצעיר מג'ושואל הטביע את חותמו דווקא על שבע זה. שבע הפסח, בו מבקרים מאות אלפי בני עיר את קרוביהם במשקים, ואלפי צעירים יוצאים לטיולים תנועתיים ופרטיים המביאים אותם אל ישוביהם הספר, הוא השבוע בו נזכרת העיר הישראלית בגבורתם היומיומית, האפורה והמוכנת-מאלה של בני המשקים. לאורך 950 קילומטרים של גבול יבשתי הרהי סכנות. זהו שבוע ההתיישבות העובדת.

מאות מקומות בארץ, ממשק דן הגלילי ועד לגירי-צחק במשטח הנגב, נכחו בני העיר בטכטיה הסדר בחודי-האוכל המקורי שטים, חזרו הביתה מבויישים ומעוררים

למראה בני-המשקים החיים במתח מתמיד של עבודה ושמירה מפרכת, תוך ויתור על מותרות שהפכו מובנות מאליתן בערים. אור של פשטות. אחרי חידוש זה של המגע עם קרקע-הצמיחה האמיתית של כוחות העם, יכלו אלפים רבים מבני העיר להבין בקלות רבה יותר את הדבר רים שכתב המשורר-מורה משה טבנקין במכתב לבניו לזכר אורי אילן:

"...ואולי יזכר הילד ויהרהר בכך, שהנה לפני שנים מועטות היה אורי זה גם הוא ילד קטן בקיבוץ, ולא מזמן הוא היה גער בחברת-הילדים שלו... וזה עתה הוא השתתף בלימודים, בריקודים ובאימונים של שיכבת-הנעורים שלו, וכן הוא למד להיות גער זקוף וחופשי, גאה וחופשי ויפה כג'ושואל שלו, כמו עין-החרוד שלנו..."

והנה גם בשבי, כשדרכו נחסמה, אף בכלא, כשתופשתו נשרדה, וגם בעינויים, כשהרגיש כי גופו נשבר -- נשארה רוחו גאה ונשמתו התנשאה חופשית אל מעבר לשריגי הברזל -- צוחקת לאויב, ומצט' חקת באור של פשטות וגבורה אל אמה שלו ואל אבא שלו, אל ג'ושואל שלו ואל כולנו..."

מינוטים

10 יריות באוויר

כשחזר שייך ג'אבר מעדי כחברי-הכנסת, במקום ח"כ סייף א-דין זועבי שהתפטר, זכה בנוסף על כך, ב-20 אלף ל"י ו-4,000 דונאם מטעים. החליט מעדי שהגיעה העת להפגין את נאמנותו לשילטונות. הוא רצה גם להתעלות על מתחרהו,

שימחת השיבה של שבויי דמשק

השבי מצטיירת על פניו של טוראיר-ראשון גד קסטלניץ, אחד מארבעת החיילים החוזרים מן השבי, שנה שהוא מאכיל את ידידתו. קסטלניץ היה אחד מחברי החידה שעל שורותיה נימנה אורי אילן מג'ושואל, שלא עמד בעינויי הכלא הסורי והתאבד בתליה.

העולם הזה
סיפור האישי של גלאב פחה
השעה גרייס קלי

"העולם הזה" 964
תאריך: 5.4.1956

קולנוע

מי' המשוגע?

אחד האנשים החשובים ביותר במדינה הוא זאב מליון. לולא שמר בעין פקוחה על מוסר הסרטים היה הציבור כולו הופך לתבורה של סאדיסטים מאזוכיסטים וסתם שושעיימין. כי אותה עין פקוחה מסתכלת בתמונות-העירום האימות ביותר, לפני ש-הצנזור-הראשי מליון פוסל אותן לקהל הרחב.

הדבר המרגיז הוא, כי הקהל הרחב אינו מעריך כראוי את ההקרבה העצמית של זאב מליון, שקיבל על עצמו להתענות ולהתעורר יום-יום בראיית תמונות-עירום מקרות, כדי להגן על הציבור מפני אותן זוועות. אדם אחר היה כורע תחת נטל המעמסה, מאבד את שיווי המישקל הנפשי, אולם הצנזור הראשי אינו דומה לצופה הקולנוע הרגיל, שתמונות מסוג זה היו מוציאות אותו מן המסלול. הוא נשאר גורמאלי בהחלט.

הרב לזופרייב. כמו כל אדם נורר מאלי, אין זאב מליון אוהב ביקורת. כקציץ ותיק, שכיתת את הרבו למספריים, הוא מצפה כי פקודותיו תבוצענה ללא חיוך ספקני. תחת לערוך מיסדר בוקר כדי להוריד את החיוך מפרצופי הטוראים הוא עורך מפעם לפעם מטיבות עיתונאים.*

החודש עשה הצנזור שני מעשים, שהרי כיתו כי שילטון דיקטטורי הופך גם אדם גורמאלי לעריץ. הראשון תקע יתד בגלגלי הסרט מעשה בחונות, לאחר שאישר את הסרט, קם הצנזור פתאום להגן על בריאותו של אדם יחיד.

קבע מליון: אפיוודה אתה בסרט דומה למעשהו של גרשון פאר, פקיד הבנק הי-תלאביני המפורסם שפיור בשעתו את כספי הבנק בין שוכני המעברות. אחרי שקמה שעוריה ציבורית, נסוג מליון כי חיל טוב: הוא החליט שבכל זאת אין הקטע דומה לאותו מעשה, וכי הצגתו מותרת. הוא רק מחק מילה אחת: "משור גע!"

כישרון קומי. דוגמה זו של ניצולי לרעה של סמכויות, שניתנו למטרות שונות לגמרי, עוד הוסיפה להכות גלים, כאשר עשה מליון את מעשהו השני. הוא הכריז מילחמה על גמאל עבד-אל-נאצר. הדבר נעשה בצורה מקורית מאוד. מזה כמה שנים נוהגים עולים רבים, המבקשים לה-ציל את הונם, לקנות סרטים מצריים ו-להביאם ארצה. זוהי העברת הון גוחה לטלטול, מאחר שסרטי מצריים אינם פרי ליטיים, ומתרכזים כולם בנושאים של אה-בה וזמר, פתחו סרטים אלה בפני הקהל הישראלי אשנב קטן להווי הארץ השכנה. השבוע החליט מליון כי לא ירשה עוד הצגתו של שום סרט מצרי. בזאת השיג מטרה כפולה: הוא גזר הרס כלכלי על העולים האומללים שהשקיעו את כל כספם בסחורה זו, והוא הוסיף עוד נידבך לחור-מת החרם הערבי הסוגרת על ישראל.

יתכן כי זאב מליון מבזבז את כשרונות-תו, והיה מטיב לעשות אילו החליף את תפקיד הצנזור בתפקידו של שחקן, כי גלום בו כישרון קומי מקורי, שיכול היה להביא תועלת לסרט הישראלי המתלבט.

באחת מהן, אליה הוומנו כתיב ירי-שלים (אז לא מבקרי הסרטים!), הציג את כל הקטעים שקוצצו על-ידו מתוך הסרטים. העיתונאים, שבאו בלויית נשותיהן וכבודה רבה, יצאו שבעיר-צון, החליטו פה אחד שאומנם לאחזרים אסור בהחלט לראות את אותם קטעים.

דת

משהו בפנים

המכוננית השחורה נעצרה בהצטלבות בית-דגון בחריקת בלמים. "הרשינות!" פקד שוטרת-נועה שרעד מקור הליל. צעיר חובש כובע הושיט לו ביד בטוחה את רשיון הנהגות ואת רשיון המכוננית.

"מכוננית חברה קדישא?"
"כן."
"משהו בפנים?"
"גוויות!"

הדבר נראה חשוד בעיני השוטר יצחק מוסקוביץ: בשעה 11 בלילה אין זה נהוג להסיע גוויות לקבורה. הוא ניגש לדלת האחורית, הציץ פנימה, גילה גוויות תיהן של שלוש ארנבות מוטלות ליד שלושה רובי-צייד ושני צעירים מכורבלין בשמיכות.

השם הנסתר. השבוע פסק שופטי השלום התל-אביבי מכס צ'רנובילסקי קנס חמש ל"י לכל אחד מנוסעי המכוננית. הי-עבירה: החזקת כלי-ירייה ללא רשיון.

אולם כזה לא תמה הטרדיה המישפטית הקטנה. שניים מהנספטים היו חברי קיבוץ דתי, ואילו השלישי עבד כנהג בחברת קדישא. גם אילו היה להם רשיון להחזקת כלי-ירייה לא היו יכולים להצדיק את מעשיהם בפני חבריהם ומעבידיהם. הם התחננו ששמותיהם לא יפורסמו. מאז, צילצל הטלפון בחברה קדישא בתל-אביב בקצב מוגבר. מאות סקרנים נזעמים רצו לדעת מיהו הנהג. חיכתה להם אכזבה: מזכיר חברה קדישא עצמו לא ידע את שם הנהג העבריין.